

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 157/2021-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a zo sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9So/4/2019 z 24. apríla 2019 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 6. augusta 2019 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, na primerané hmotné zabezpečenie pri posudzovaní nespôsobilosti na prácu podľa čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktoré navrhuje zrušiť.
2. Sťažovateľ je advokát a v konaní pred ústavným súdom sa zastupuje sám. Sťažovateľ požiadal o doručenie rozhodnutia ústavného súdu na adresu advokátskej kancelárie, [REDACTED].
3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol poberateľom invalidného dôchodku. Sociálna poisťovňa mu tento invalidný dôchodok odobrala (rozhodnutím č. 610 511 6028 zo 17. apríla 2012). Sťažovateľ podal proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne správnu žalobu, o ktorej rozhodol Krajský súd v Bratislave potvrdzujúcim rozsudkom (č. k. 5Sd/156/2012-178 z 31. októbra 2018). O podanom odvolaní sťažovateľa rozhodol najvyšší súd napadnutým rozhodnutím, ktorým potvrdil rozhodnutie krajského súdu.

4. Sociálna poisťovňa rozhodla o odňatí invalidného dôchodku sťažovateľa na základe ustanovení (§ 70 a § 112 ods. 2 a 6 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení), pretože sťažovateľov pokles schopností vykonávať zárobkovú činnosť od 28. marca 2012 nedosahoval viac ako 40 % (podľa § 71 ods. 1 až 8 cit. zákona, poistenec je invalidný, ak pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou.). Na základe stanoviska posudkového lekára bol pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť u sťažovateľa stanovený na 30 %. Zdravotný stav navrhovateľa bol opakovane posúdený posudkovým lekárom s rovnakým záverom. Sťažovateľ predkladal v priebehu konania nové lekárske správy, ktoré mali preukázať postupné zhoršovanie jeho zdravotného stavu.

5. Vychádzajúc z ustáleného právneho názoru, najvyšší súd (uznesenie č. k. 9So/186/2016) preskúmal zákonnosť rozhodnutia na základe skutkovému stavu, ktorý existoval ku dňu jeho vydania (ustanovenie § 250i ods. 1 v spojení s ustanovením § 250l ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku). Zákon nevyklučuje možnosť, aby Sociálna poisťovňa na základe ďalších dôkazov prehodnotila svoje rozhodnutie. Takáto možnosť však nie je bez ďalšieho dôvodu na opakované posúdenie zdravotného stavu súdom v prípade predkladania novších lekárskeho nálezov. Najvyšší súd rovnako poukázal na skutočnosť, že sťažovateľ môže na základe nového skutkového stavu (zhoršeného zdravotného stavu) opätovne kedykoľvek požiadať o invalidný dôchodok po predložení nových lekárskeho správ a dokumentov Sociálnej poisťovni.

6. Sťažovateľ namietal, že príslušné súdy ním navrhované dôkazy (lekárske správy) nevykonali a nevysporiadali sa relevantným spôsobom s námietkami sťažovateľa. Podľa jeho názoru je napadnutý rozsudok vnútorne rozporný.

II.

Predbežne prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických a právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a ktorá bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom.

8. Každú takúto sťažnosť ústavný súd predbežne prerokuje podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

9. Podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde v znení účinnom od 1. januára 2021 ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní odmietnuť aj návrh podľa čl. 127 ústavy, ktorý je zjavne neopodstatnený. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť podľa čl. 127 ústavy možno podľa ustálenej judikatúry považovať takú ústavnú sťažnosť, pri ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porovnaj I. ÚS 391/2019, I. ÚS 403/2019, I. ÚS 418/2019 s početnými odkazmi na skoršiu judikatúru).

10. Podstatou veci je tvrdenie sťažovateľa, že všeobecné súdy porušili jeho základné právo na súdnu ochranu a právo na primerané hmotné zabezpečenie pri posudzovaní nespôsobilosti na prácu, keď najmä nevzali do úvahy sťažovateľom predložené nové zdravotné správy.

11. Argumentácia sťažovateľa o nevykonaní ním predložených dôkazov, ako aj o nevysporiadaní sa súdov s jeho tvrdeniami a právnymi argumentmi (bod 7) oponuje skutkovým zisteniam Sociálnej poisťovne a súdov, ako aj právnym záverom, v zmysle ktorých súdy nie sú oprávnené pri rozhodovaní vziať do úvahy nové skutočnosti.

12. Ústavný súd vníma, že pre sťažovateľa je odobratie invalidného dôchodku citlivou záležitosťou. Ústavný súd preto z hľadiska práva na súdnu ochranu pristúpil k prieskumu, či rozhodnutie bolo riadne odôvodnené (procesná nearbitrárnosť) a či vo veci nenastal extrémny rozpor medzi skutkovými zisteniami a právnymi závermi súdov. Ústavný súd však zároveň podotýka, že s ohľadom na povahu práva na primerané sociálne zabezpečenie podľa čl. 39 ods. 1 ústavy, pri ktorom je na základe čl. 51 ods. 1 ústavy chránená jeho podstata, splýva ochrana práv spadajúcich pod čl. 39 ods. 1 ústavy s ochranou pred extrémnym rozporom medzi skutkovými zisteniami a právnymi závermi v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy.

13. Ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd v napádanom rozsudku jasne reagoval na námietky sťažovateľa a nevyhýbal sa jeho argumentácii. Najvyšší súd zreteľne vo svojom rozhodnutí vysvetlil, že správne súdy nemôžu prihliadať pri rozhodovaní na zmeny skutkového stavu, ktoré nastanú po podaní správnej žaloby. Ústavný súd dodáva, že ak by tomu tak nebolo, samotné správne súdy by sa stávali namiesto ochrancov zákonnosti správnymi orgánmi, pričom však nedisponujú správnou úvahou a potrebnou odbornosťou.

14. Výlučne z dôvodu upevnenia istoty ústavnosti napádaného rozsudku, nie z dôvodu vstupu do hmotného podústavného práva sociálneho zabezpečenia, ústavný súd uvádza, že v argumentácii najvyššieho súdu nenachádza rozpory takej povahy a intenzity, aby znamenali porušenie práv sťažovateľa. Ústavný súd nenachádza v hodnotení zdravotného stavu sťažovateľa tak posudkovými lekármi, ako aj lekármi špecialistami rozpory. Z tohto pohľadu i sťažovateľom napádané nesprávne subsumovanie pod položky prílohy č. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) je neopodstatnené, keďže žiadna lekárska správa v čase rozhodovania Sociálnej poisťovne nepotvrdovala chronické ochorenie. Ústavný súd preto konštatuje, že aj hodnotenie dostupných dôkazov v rozhodnom čase bolo v súlade so zákonom. Ústavný súd nezaznamenal rozpory ani v naznačených lekárskejších záveroch, čo by malo byť pre krajský súd dôvodom na prizvanie znalca na hodnotenie zdravotného stavu, nenašiel ani pochybnosti či nedostatky v lekárskejších posudkových záveroch.

15. Obdobne tak ústavný súd nenašiel pochybenie pri posudzovaní zdravotného stavu v súvislosti s hodnotením poklesu schopnosti sťažovateľa vykonávať zárobkovú činnosť. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na skutočnosť, že pri hodnotení poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa hodnotí pokles schopnosti vo vzťahu k zárobkovej činnosti všeobecne [porov. § 71 ods. 4 písm. b) v spojení s ods. 8 zákona o sociálnom poistení], nie vo vzťahu k určitému konkrétnemu povolaniu, ako to tvrdí sťažovateľ.

16. Ústavný súd podotýka, že posudkoví lekári prihliadli aj na pridružené diagnózy sťažovateľa, ktoré spolu s najzávažnejšou diagnózou ovplyvňujú celkový pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, pričom ich vplyv bol stanovený v rozsahu 5 % (max. vplyv v zmysle zákona je 10 %). Uvedené posúdenie je otázkou odborného medicínskeho posúdenia a nepredstavuje právny rozmer veci.

17. S ohľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že napádané rozhodnutie nie je ani z hľadiska procesného, ani hmotnoprávneho svojvoľné.

18. Ústavný súd taktiež nemôže opomenúť, že z hľadiska vzťahu medzi mocou a jednotlivcami považuje za dôležité, že najvyšší súd upozornil sťažovateľa, že pokiaľ dôjde, resp. došlo k zmene jeho zdravotného stavu po rozhodnom čase, musí opätovne požiadať Sociálnu poisťovňu o jeho prehodnotenie a o nové rozhodnutie o nároku na invalidný dôchodok.

19. Napokon ústavný súd uzatvára, že sťažovateľom zmieňovaný nález ústavného súdu č. k. I. ÚS 87/2014 sa týkal skutkovo odlišnej situácie. Jeho predmetom bola otázka, či správny orgán si môže sám ustáliť otázku vzniku pracovného úrazu bez predchádzajúceho súdneho konania na základe určovacej žaloby.

20. S ohľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd dospel k záveru, že namietaným rozhodnutím nedošlo k porušeniu sťažovateľom uvedených noriem, a preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa na základe § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol v celom rozsahu ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. februára 2021

Robert Šorl
predseda senátu